Verslag keukentafelgesprekken 7, 8 en 9 december 2021

Op 7, 8 en 9 december zijn online keukentafelgesprekken geweest. Iedereen kon zich daarvoor opgeven. Er waren per avond drie rondes van elk een uur. In totaal hebben zo'n 40 mensen deelgenomen aan de gesprekken.

Het eerste deel van dit verslag bestaat uit vragen en antwoorden. Daarna volgen de algemene opmerkingen (p. 6) en vervolgens de specifieke oproepen aan de gemeenteraad (p. 7)

Communicatie - Waarom worden onze brieven met een standaardbrief afgedaan? - Waarom heeft de gemeente niet meer proactief geïnformeerd met een persoonlijke brief? - Waarom hebben sommige mensen wel en andere niet een brief ontvangen voor de avond in oktober?	De gemeente Bernheze heeft in oktober geprobeerd om zo veel mogelijk mensen uit te nodigen die in de directe omgeving van de potentiële zoekgebieden wonen. Voor de eerste inloopavond is iedereen uitgenodigd binnen 1000 meter van de grens van de potentiële zoekgebieden. Voor de webinar en de online keukentafeloverleggen kon iedereen zich aanmelden. Er zijn erg veel vooraf ingevulde brieven verstuurd aan de gemeente. In de antwoordbrieven verwijst de gemeente Bernheze naar de website samenbernheze.nl omdat daar de meest actuele versie van alle antwoorden beschikbaar is. Bovendien kunnen mensen hier ook aanvullende informatie vinden.
Alternatieven - Worden alternatieven onderzocht? - Wordt de energiemix nog veranderd? - Waarom is zon-op-dak geen alternatief? - Waarom moeten deze windmolens 250 meter hoog worden? Is er geen alternatief? - Waarom komen de windmolens niet aan de Maas of aan de Waal?	Om de doelstelling van de gemeente te behalen – energieneutraal zijn in 2050 – is een mix aan maatregelen nodig. De zon schijnt niet altijd even fel en de wind waait niet altijd even hard. Daarom is zowel zonne-energie als windenergie nodig is. Een alternatief in plaats van windenergie is dus niet onderzocht, omdat haalbare alternatieven (zonne-energie en energiebesparing) al onderdeel zijn van de totale aanpak. Als we vandaag alle geschikte daken in Bernheze vol zouden leggen met zonnepanelen, dan kunnen we met de opgewekte stroom daarvan, zo'n 9% van onze energiebehoefte voorzien. Dat is dus nog lang niet genoeg om energieneutraal te zijn, want daarvoor willen we 100% van onze energiebehoefte zelf kunnen opwekken op een duurzame manier. Bovendien neemt de vraag naar elektriciteit alleen maar toe de komende jaren. In 2050 worden onze huizen niet langer verwarmd door aardgas, maar door alternatieven. Ook elektrisch rijden wordt steeds populairder, maar vraagt ook extra elektriciteit. Met alleen zon op dak worden we dus niet energieneutraal. Daarom is het nodig dat we ook zonnevelden gaan aanleggen. Voor zonne-energie op land geldt dat projecten boven 0,5 hectare (5000 m2) aan meerdere voorwaarden moeten voldoen om geschikt te zijn. Meer

	informatie daarover staat in de beleidsnota zonne-energie Bernheze en het ruimtelijk beleid. Vanaf de invoering van de omgevingswet mogen gemeentes verplichten om zonnepanelen op grote daken aan te leggen. De gemeente Bernheze doet dat nu al bij de nieuwe bedrijven op bedrijventerrein Retsel. Daar mogen alleen bedrijven komen die hun dak vol met zonnepanelen leggen. Ook voor Heesch-West is men voornemens om deze verplichting op te nemen, hiervoor is een aparte energievisie voor Heesch-West opgesteld, waarin het uitgangspunt is dat Heesch-West een energiepositief bedrijventerrein is (het wekt dus meer energie op dan dat het verbruikt). Er is ook een brief aan het Rijk gestuurd met de potentie van zonne-energie langs snelwegen, in het kader van het programma Energieopwek op Rijksgronden (OER). De hoogte van de windmolens is nog niet bepaald, dit hangt af van de businesscase van de initiatiefnemers. Het zoekgebied dat de gemeente Bernheze vaststelt moet in de gemeente Bernheze liggen. Binnen de RES is afgesproken dat iedere gemeente voor zijn eigen grondgebied zoekgebieden vaststelt.
Normeringen, milieueisen en afstandseisen - Welke milieueisen gelden er? - Waarom komen windmolens zo dicht bij ons huis? - Waarom wordt gekozen voor 400 meter als afstand? Die normen veranderen toch? - Lid van de dorpsraad geeft aan dat de hoogte van de windmolens in Den Bosch lager is dan de referentieturbine. - Den Bosch houdt volgens de deelnemer 1000 meter van woningen aan. 6x de tiphoogte, dat zou hier leidden tot veel te dicht op de woningen. Waarom houdt Bernheze de afstand van 400 meter aan? - Hoe zit het met de 15-kilometergrens rondom Volkel? Hoe hard is deze? - Waarom wordt voorbijgegaan aan gezondheid, van mensen, maar ook flora en fauna? - Waarom wordt er wel rekening gehouden met natuur, maar niet met mensen? - Deelnemer vraagt naar het weidevogelgebied en de	De Raad van State heeft met het zogenaamde Nevele arrest aangegeven dat de normen uit het activiteitenbesluit beter moeten worden onderbouwd. Dit is iets wat het Rijk nu moet doen. Het kan dus zijn dat er andere normen komen, maar dat is niet zeker. Het Rijk heeft aangegeven dat dit tot ongeveer 2024 duurt. We verwachten dat de normen vooral effect hebben op wat er binnen het zoekgebied kan, en niet zozeer of er andere zoekgebieden bijkomen. De meeste zoekgebieden vallen af, omdat zij in het beïnvloedingsgebied van vliegbasis Volkel liggen én te klein zijn voor 3 windturbines. Dat zal niet veranderen. Als de normen strenger worden, dan is er binnen het zoekgebied misschien minder mogelijk. De afstand van 400 meter uit de haalbaarheidsstudie is aangenomen als vuistregel op basis van de nu geldende geluidsnormen en bepaald type turbine. De daadwerkelijke geluidsproductie hangt af van het type turbine, en die is uiteindelijk bepalend voor de afstand tot de woningen.

weidevogelbescherming. De Bleeken wordt als weidevogelgebied aangemerkt. Geeft aan dat er 35 verschillende vogels gespot zijn, waaronder ook zeldzame vogels. - Lid van de weidevogelbescherming, het werkgebied is in de Bleeken. Sinds 2015 zijn zij in contact met Brabants Landschap, ZLTO, IVN enz. Sindsdien zijn zij daar aan het werk. Is de gemeente hiervan op de hoogte? Waarom wordt de status van het weidevogelgebied niet meegenomen in het zoekgebied? - Er wordt nu flink geïnvesteerd in de EHS langs de Wetering en wolvenbos is een natuurgebied, hoe gaat dit samen? - Vragen over de natuurontwikkeling, recent grond gekocht om terug te geven aan de natuur. Hier ook veel geld in gestoken, samen met 9 bewoners. De Wetering wordt teruggebracht in de oude staat. Waarom plaatst Bernheze daar dan windmolens in? - Waarom nemen we een gezondheidsrisico? Deelnemer maakt zich zorgen om de gezondheid van zijn kinderen. - Hoe zit het met laagfrequent geluid en trillingen? Die dragen ver in een nat gebied als de Bleken?	De gemeente vindt het belangrijk dat er nu een zoekgebied wordt aangewezen in plaats van dat we dit besluit uitstellen. Een besluit hierover biedt namelijk duidelijkheid voor omwonenden en voor initiatiefnemers. Bij de vergunningverlening moet rekening gehouden worden met een heel aantal zaken, waaronder het geluid op omliggende woningen, een radarverstoringstoets en ecologisch onderzoek. In de op dit moment geldende normen zit geen aparte norm voor laagfrequent geluid. Wel is het zo dat turbines laagfrequent geluid produceren, verglijkbaar met andere bronnen zoals verkeer. Voor een uitgebreide toelichting hierop verwijzen wij naar de factsheet 'Gezondheidseffecten van windturbinegeluid' opgesteld door het RIVM. Zie daarvoor: https://www.rivm.nl/sites/default/files/2021-08/Factsheet-windturbines.pdf Bij de ecologische toets moet ook rekening gehouden worden met beschermde diersoorten in het gebied, zoals dassen, maar ook beschermde weidevogels, uilen enz. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de juiste onderzoeken.
Windunie - Waarom is gekozen voor Windunie? - Wat is de rol van Windunie? - Hoe bewaakt de gemeente Bernheze de onafhankelijkheid?	De gemeente heeft Windunie ingehuurd als onafhankelijk adviesbureau voor het maken van de haalbaarheidsstudie. Daarnaast helpt Windunie met praktische zaken rondom het proces. Vanuit die rol heeft Windunie ook contact gehad met omwonenden, om de haalbaarheidsstudie toe te lichten. Windunie (en gerelateerde bedrijven) zijn uitgesloten als ontwikkelaar van een windpark in Bernheze. Daarover hebben de gemeente Bernheze en Windunie heldere werkafspraken gemaakt. Daarmee is de onafhankelijkheid van het advies geborgd, Windunie heeft geen ander belang bij het onderzoeken van een zoekgebied dan het leveren van een deskundig rapport.
Initiatiefnemers - Welk initiatief ligt er nu? Hoe zit het met het burgerinitiatief en de commerciële ontwikkelaar?	Er liggen op dit moment nog geen concrete initiatieven bij de gemeente. Wel zijn er gesprekken geweest met een aantal inwoners die willen starten met het oprichten van een energiecoöperatie voor windenergie. Ook is er een commerciële ontwikkelaar (PureEnergie) die in het gebied gesprekken heeft gevoerd met grondeigenaren. Ook met PureEnergie heeft de gemeente een kennismakingsgesprek gehad en vervolgens

	incidenteel contact. Ook van hen ligt er geen concreet initiatief.
Vervolgproces en gemeenteraad - Wat kunnen we doen om dit tegen te houden? - Wat is er nodig om dit plan van tafel te krijgen? - Waarom is er zo'n haast met het nemen van een besluit? Er is de komende 10 jaar toch geen ruimte op het elektriciteitsnet? - Is het aanwijzen van een zoekgebied een hamerstuk? - Mogen er maar 5 mensen inspreken bij de gemeenteraad?	In de RES 2.0 willen we het besluit over het zoekgebied meenemen. Om dat te doen, moet er ruim voor juli 2022 een besluit genomen zijn over de zoekgebieden. Dan hebben initiatiefnemers namelijk voldoende tijd om het plan verder te verkennen, zodat er in de RES 2.0 een zoekgebied met zicht op een uitvoerbaar plan. De besluitvorming over het zoekgebied staat gepland op de gemeenteraad van 27 januari 2022. Dan wordt het zoekgebied vastgesteld. Voorafgaand spreekt de commissie Ruimtelijke Zaken op dinsdag 11 januari over het raadsvoorstel. Dan kan ook ingesproken worden. Hiervoor kunt u contact opnemen met Sanne Sonder van de griffie van de gemeente Bernheze (0412-458888).
Participatie - Wat betekent 100% participatie? - Hoe wordt de huur van de grond bekostigd? Brengt de gemeenschap dat op?	De gemeente streeft naar maximale burgerparticipatie. Dit betekent dat de gemeente plannen graag voor en door de omgeving (Bernheze, Vinkel) vormgegeven ziet worden, met maximale 'lokale lusten'. Bij een windpark kan dit in de vorm van lokaal eigendom. Een burgercoöperatie ontwikkelt samen met grondeigenaren het windpark. Door eigenaar te zijn kan je (mee)beslissen en (mee)investeren. Leden van de coöperatie investeren in het park en krijgen daar rendement voor terug. Het is de wens van de gemeente dit zo lokaal, open en coöperatief te laten gebeuren. Een burgercooperatie kan dit volledig zelf doen (100% lokaal eigendom), maar het is ook mogelijk dat ze gaan samenwerken met andere partijen. De (samenwerkende) initiatiefnemer(s) betalen gezamenlijk en naar rato de investeringen die nodig zijn om het windpark te ontwikkelen. Dus ook de kosten voor het gebruik van de grond.
Compensatie - Deelnemer heeft een huis gebouwd en veel geïnvesteerd, dat is straks niets meer waard volgens hem. Hoe wordt dit gecompenseerd? - Horecabedrijf heeft dadelijk geen uitzicht door windmolens, hoe wordt dit gecompenseerd?	Compensatie wordt op een paar manieren geregeld. De eerste is via de planschaderegeling, dat is een wettelijke regeling met vaste vergoedingen. Een initiatiefnemer kan in afstemming met de omgeving ook aanvullende afspraken maken voor het betalen van planschade. Bijvoorbeeld door onderling een bedrag te bepalen, zodat

	een uitgebreide en lange planschadeprocedure niet nodig is. Een andere manier van compensatie is vergoedingen uitkeren aan omwonenden. Dat kan ook gelden voor bedrijven of recreatie in de omgeving.
Netwerkcongestie - De netwerkcongestie lijkt nu gekoppeld te worden aan zonne-energie, maar die geldt voor windenergie toch net zo goed?	De krapte op het net geldt voor alles wat te maken heeft met verbruik of opwek van energie. Grote bedrijven die veel verbruiken kunnen momenteel niet altijd aangesloten worden, maar ook initiatieven die veel opwekken (zoals grote zonneparken en windmolenparken) kunnen dat niet. De netwerkcongestie raakt iedereen. Een mogelijkheid om minder last te hebben van netwerkcongestie is als lokale bedrijven de opgewekte energie direct kunnen afnemen . Of die mogelijkheid er is, is nog niet onderzocht.
Heesch-West - Deelnemer vraagt naar de plannen voor Heesch-West. - Is het wel verantwoord, deelnemer heeft moeten verhuizen vanwege de ontwikkelingen op Heesch-West. Deelnemer vraagt naar de combinatie van de plannen tussen Heesch West en de windmolens. - Is dit plan een alternatief voor Heesch-West? - We moeten leren van Heesch-West, want ook daar is lang ingezet op windenergie, maar ook daar is het niet gelukt. Moeten we ons daar nu ook niet voor behoeden?	De plannen voor bedrijventerrein Heesch-West staan los van de zoekgebieden voor windenergie. De combinatie van windmolens enerzijds en bedrijventerrein Heesch-West anderzijds wordt bij de vergunningverlening doorgerekend. Daar wordt ook gekeken naar de cumulatie van de plannen. Bij Heesch-West werden windmolens afgewezen vanwege veiligheidsrisico's voor de daar te vestigen bedrijven. Ook bij het huidige zoekgebied wordt rekening gehouden met afstand tot woningen vanwege diezelfde veiligheidseisen.
Overige vragen - Waarom weet de gemeente niet dat er een horecabedrijf in de buurt zit? - Waarom was er een besloten bijeenkomst met grondeigenaren? - Is het bekend dat de Bleken een oefenterrein is voor vliegtuigen en helikopters?	De gemeente Bernheze is op de hoogte van de het desbetreffende horecabedrijf. Er staan echter woningen dichterbij en deze hebben een zwaardere geluidsnorm, vandaar dat het lijkt alsof er geen rekening is gehouden met het bedrijf. In de praktijk is dit wel zo. De bijeenkomst met grondeigenaren was uitsluitend bedoeld voor grondeigenaren. De gemeente heeft hen voorgelicht over de voor- en nadelen van een coöperatieve structuur en heeft met hen gesproken over de sentimenten en gevoelens in het gebied. Het verslag is beschikbaar op samenbernheze.nl Ja, dit is bekend. De invloed hiervan op zoekgebieden is onbekend. Dat zal een toets door defensie moeten uitwijzen.

- Waarom wordt geen rekening gehouden met Halley?	Er zijn met sterrenwacht Halley diverse gesprekken gevoerd. De sterrenwacht heeft geen wettelijke afstandsnorm of andere regels waar specifiek rekening mee gehouden dient te worden. Initiatiefnemers moeten wel rekening houden met de *belangen* van de sterrenwacht en samen met de sterrenwacht kijken hoe ze eventuele hinder zo veel mogelijk kunnen beperken.
- Hoe staat het met de contacten met Oss, 's-Hertogenbosch, Uden, Sint Michielsgestel en Meijerijstad.	Er is contact geweest met de wethouder en ambtenaren van de omliggende gemeenten, ook in het kader van de RES. 's-Hertogenbosch heeft aangegeven dat voor hen de visie energielandschap leidend is en dat aan de Bossche zijde daarom geen zoekgebied voor windmolens is. Hier zijn (onder voorwaarden) zonneparken een optie.

Opmerkingen

- Het lijkt alsof de gemeente het niet boeit wat de omwonenden vinden.
- Mensen willen hun leefomgeving niet laten verpesten. De oplossingen van de overheid zijn geen echte oplossingen
- Financiële compensatie is geen oplossing, het woongenot moet worden gecompenseerd.
- Waarom stoppen we niet met het nutteloos vliegen van F16's en F35's? Dat zou pas een mooie bezuinigingsoperatie zijn qua CO_2.
- Mevrouw geeft aan dat er geen draagvlak is, dit wordt door anderen onderschreven. Er is het gevoel dat we niet gehoord worden als omwonenden. Er is het gevoel dat de plannen in een vergevorderd stadium zijn. Grondeigenaren hebben al om tafel gezeten en wij moeten het met een teams-sessie doen. We hebben ook de documentaire van de Veenkoloniën en daar worden we moedeloos. Dit is tekenend voor de politiek en de lokale politiek ook. We krijgen de indruk dat het voor de bühne is. De informatieavond leek wel voorbestemd om richting windenergie te gaan.
- Deelnemer geeft aan dat hij nu overweegt om te verhuizen, maar hij wil dit niet.
- Lid van de dorpsraad, vanaf begin betrokken hierbij. Refereert aan de situatie in 2003, die waren lager en die werden afgewezen toen. Die mening heeft de deelnemer nog steeds.
- Deelnemer stoort zich aan de snelheid waarmee gecommuniceerd wordt. Dit onderwerp heeft een grote impact. Voelt voor omwonenden geforceerd.
- Deelnemer heeft het idee dat corona als excuus wordt gebruikt. Aanbeveling om het transparant te doen.
- Deelnemer vindt dat het kleine beetje natuur in Nederland op het spel gezet wordt voor schijnvergroening. CO_2 opbrengst is nauwelijks, door de hoge productiekosten van windmolens. Deelnemer maakt zich zorgen over de toekomst van haar kinderen, hebben die dadelijk nog wel een leefbare natuur.
- Deelnemer wil opkomen voor sterrenwacht Halley. Internationaal op TV geweest met het Eurovisiesongfestival. Zou mooi zijn als er geen gebied wordt aangewezen voor zulke windmolens, we moeten het gaan proberen met windwokkels.
- Deelnemer geeft aan dat er studies zijn gedaan naar dat de erosie van turbinebladen kankerverwekkend is. Deze erosie slaat neer op een grote omgeving volgens de deelnemer. Microplastics en nanoplastics dalen dan neer. Deelnemer vindt het bijzonder dat hier nergens melding van gemaakt wordt.
- Deelnemer wil de 15 kilometer van Volkel ter discussie stellen en vindt dat hierover geen goed antwoord wordt gegeven door de gemeente.
- Deelnemer vindt het raar dat de rijksoverheid de lokale plannen subsidieert. Hij vindt dat er veel meer geconcentreerd moet worden. Hij is er fel op tegen.
- Deelnemer stelt dat er de schijn van belangenverstrengeling is bij het hele proces.

Oproepen aan de gemeenteraad

- Ga niet blind op een norm varen, maar redeneer vanuit de buurt en de mensen die er overlast van hebben. Probeer te voorkomen dat je in de overlastdiscussie terecht komt. Ga naast de bewoners staan en ga verder. Dat doen diverse gemeentes. We nemen het serieus als mensen verklaren
- Als gemeenteraad zou ik near-to-zero vastleggen.
- Maak het voor commerciële partijen niet meer de moeite waard
- Beperk je studie niet te beperken en stel je zoekgebied NIET vast en doe nader onderzoek naar andere gebieden, ook binnen de cirkel van Volkel. Als het hier niet geschikt is, accepteer dan ook dat het binnen de cirkel van Volkel wat moeilijker is.
- Bewoner geeft aan dat aan de raad duidelijk moet worden dat er nu geen zoekgebieden moeten worden vastgesteld. Wacht tot de normen bekend zijn.
- Na de besluitvorming vindt wel waardedaling van de huizen plaats, maar ook de stress, tweedeling tussen boeren en bewoners. We willen niet nadenken over de kaders. Dat moeten we in het raadsbesluit terug laten vinden.
  Oproep aan de gemeente om te wachten tot de normen helder zijn, onderduidelijkheid of we uberhaupt wel hier windturbines kunnen realiseren. De impact op omwonenden. We zitten in een fase waarin we eigenlijk niet verder kunnen. Moeten we niet eerst een beleidsstuk maken waarin de criteria duidelijk staan. Doe hetzelfde als bij zonne-energie. Mensen zijn echt boos. Er wordt hier volledig voorbij gegaan aan de mensen.
  Alles lijkt te draaien om het verdrag van Parijs, het klimaatakkoord en de RES. Misschien moeten we de RES gaan herschrijven.
  Maar is wel gekeken naar de CO_2-opbrengst van de windmolens? En zonnepanelen zijn nog niet geschikt om te hergebruiken. Deelnemer wil vooral inzetten op zonnepanelen, ook op daken. Wat zijn de alternatieven? Het alternatief is kernenergie, doe dat!
- Deelnemer vindt dat de RES gestopt moet worden en dat gestopt moet worden met het aanwijzen van zoekgebieden. De gemeente moet de rug rechten en stoppen met de RES. Dit is toch tegen beter weten in? Deelnemer is bang dat er een point of no return is gepasseerd.
  Er wordt nu gepraat met het beschaafde deel van de bevolking, je kan wel politiebewaking opnemen bij het gemeentehuis. Je moet je voorstellen dat mensen op hun tandvlees lopen. Mensen willen dat de RES stopt. Moeten we weer eieren gaan gooien en dooie varkens in de bomen gaan hangen. Er moet een bescherming gemaakt worden tegen bestuurders die deadlines willen halen.
  In deze tijd, waarin gezondheid op nummer 1 moet staan, waarom wordt er dan niet de tijd genomen tot 2024. Waarom wacht de gemeente niet op daarop? Waarom besluit de gemeenteraad dat niet? Stel het besluit uit!